

สมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

การบริหารงานของโรงเรียนทุกยุคสมัยได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดีจากคณะครู อาจารย์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญยิ่งแล้วยังมีสมาคมผู้ปกครองและครูที่เข้มแข็งนับตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมเมื่อปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา การให้ความร่วมมือของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) นับว่าเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพสูงได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันทุกเดือน

นอกเหนือจากการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือทันสมัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้แล้ว ยังได้สร้างสระว่ายน้ำและอาคารเรียนสำคัญดังนี้

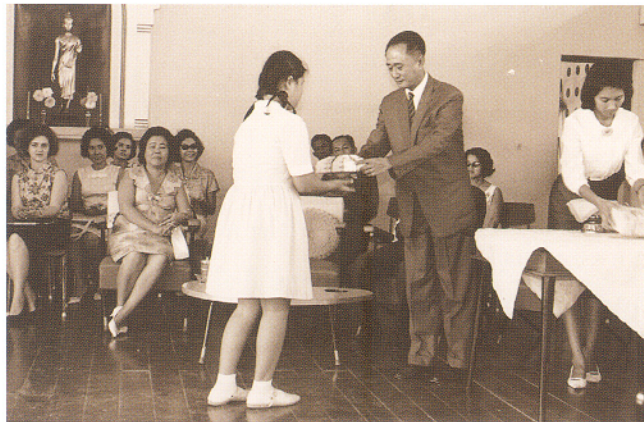
1. ถมดินในบริเวณที่ดินที่โรงเรียนซื้อเพิ่มเพื่อขยายทำห้องเรียนชั้นประถมปลาย (อาคาร 4 ปัจจุบัน) และทำสนามกีฬาให้นักเรียน เนื้อที่ 1 ไร่ 116 ตารางวา
2. เมื่อ พ.ศ. 2505 คณะกรรมการหาทุนในการสร้างสระน้ำขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 20 เมตร ทางตัน 90 เซนติเมตร ทางลึก 2.50 เมตร โดยมีนายบุญถิ่น อัตถากร อธิบดีกรมการฝึกหัดครูมาวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2508 และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2508 โดย ฯพณฯ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล

3. จัดทำผังแม่บทของโรงเรียน
4. สมทบทุนค่าก่อสร้างอาคาร 4
5. ก่อสร้างโรงฝึกนาฏศิลป์และโรงหัดศึกษา
6. มิถุนายน พ.ศ. 2525 สร้างอาคาร 5 เป็นอาคารเรียน 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นโรงอาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมต้น ชั้น 2 - 3 เป็นห้องเรียนชั้น ป. 4
7. สร้างอาคารเรียนรวม 30 ปี
8. ขยายสระว่ายน้ำจาก 20 เมตร เป็น 25 เมตร พร้อมอาคารทำการสมาคมฯ และห้องอาบน้ำ
9. สมทบทุนสร้างอาคาร 7
10. 9 มิถุนายน พ.ศ. 2539 สร้างอาคารรวมใจสาธิต 40 ปี เนื่องจากอาคาร 1 ได้ชำรุดทรุดโทรมและมีน้ำท่วมขังทุกครั้ง ที่ฝนตก และจำนวนที่เพิ่มจากเดิม 25 คน เป็น 55 คน ทำให้ไม่แออัดไม่เหมาะสมกับขนาดห้อง โดยทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย
11. สร้างสระครึ่งวงกลมซึ่งเป็นสระน้ำขนาดเล็กให้นักเรียนเริ่มหัดว่ายน้ำเบื้องต้นจากสระเดิม

ทำเนียบนายกสมาคม

ผู้ปกครองและครูฯ

1. คุณชำนาญ ยุวบูรณ์
2. คุณสร อักษรานุเคราะห์
3. คุณบัญชา ลำช้า
4. คุณพนัส เทพหัสดิน ณ อยุธยา
5. พ.ต.อ. สมประสงค์ ประรณาคี
6. คุณบรรยงค์ ลำช้า
7. คุณวัลลภ เคียงศิริ
8. ม.ร.ว. สุชาติจันทร์ ประวิตร
9. คุณศุภชัย หวังหลี่
10. ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี
11. คุณมีชัย วีระไวทยะ
12. ร.ต.ต. เกียรติศักดิ์ โลหะชาละ
13. พล.ร.ท. บรรณวิทย์ เก่งเรียน
14. คุณประทีป จิรภิต
15. คุณวรวรรณ งานทวี
16. คุณพัฒน์พงศ์ ชวะโนทัย

ได้รับหนังสือจากสมาคมศิษย์เก่าสาธิต
ประสานมิตร เชิญร่วมในงานสังสรรค์ศิษย์เก่า
ที่โรงเรียนฯ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549
ได้รับทราบความดำริจัดงาน “ประณาสาธิต
50 ปี” กับได้รับทราบคำปรารภว่า อยาก
จะทำงานชิ้นหนึ่งให้โรงเรียน คือ สร้าง
“ห้องประวัติโรงเรียน” และทำหนังสือ
“อนุสรณ์ 50 ปี” สำหรับแจกวันงานครบ
50 ปี รู้สึกชื่นชมในความคิดปรารภนาถิ
ของศิษย์เป็นอันมาก การสร้าง “ห้องประวัติ”
จำเป็นต้องมีสิ่งของต่าง ๆ สิ่งเก่าของ
โรงเรียนในยุคสมัยด้วย ซึ่งปัจจุบันจะหา
ได้ยาก และยังถ้าไม่ได้เก็บรักษาไว้ นับวัน
ก็จะหายากยิ่งขึ้น แล้วพวกน้อง ๆ รุ่นหลัง
จะไม่มีโอกาสทราบเลย

กับอาจารย์จริย อาจารย์ธนวิธิ ธีรภัทรสกุล
ศิษย์เก่ารุ่น 5 หนึ่งในคณะกรรมการศิษย์เก่าฯ
ชุดนี้ได้ขอให้ช่วยเขียนเรื่อง “การสอน
แบบหน่วย” ซึ่งได้เคยใช้วิธีสอนนี้เมื่อครั้ง
กระโน้น โดยบอกเหตุผลว่า ไม่อยากให้
เรื่องนี้สูญหายไปจากประวัติโรงเรียน ไม่
สูญหายไปจากความทรงจำ รู้สึกหนักใจ
ไม่น้อย เพราะกาลเวลาล่วงเลยมานานถึง
ครึ่งศตวรรษ ไม่มีเอกสารงานที่เคยทำไว้พอ
จะอ้างอิงให้เขียนเป็นวิชาการได้เลย แต่
เมื่อได้ไปค้นหนังสือ พบหนังสือเล่มหนึ่งที่
เคยเขียนไว้ ชื่อเรื่อง “เรียนรู้” จัดพิมพ์
โดยสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถม
สาธิตฯ ครึ่งหาเงินสร้างสระว่ายน้ำ เขียน
เมื่อเป็นครูประจำชั้นประถมปีที่ 3 ใน
ลักษณะเล่าเรื่องการเรียนการสอนของ

นักเรียนและครู อ่านบททวนดูแล้วน่าจะ
พอใช้ได้แทนที่จะเขียนใหม่ รูปเล่มขนาด
กระดาษ A 4 ครึ่งหน้า จำนวนหน้ามี
ทั้งหมดเพียง 26 หน้า ไม่ยาวเกินไป อ่าน
เพียงไม่ถึง 10 นาทีก็จบ จึงมาลงไว้ทั้งหมด

ศาสตราจารย์ ดร. สูดใจ เหล่าสุนทร กล่าว
ไว้ในบทบรรยายเรื่องความคิดทางการศึกษา
หน้า 40 - 124 อธิบายเรื่อง “เราคิดอย่างไร”
ของจอห์น ดุยแล้วท่านกล่าวสรุปว่า “ทำให้
เกิดวิธีสอนภาคปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งใช้เหตุผล
และการทดลองปฏิบัติเพื่อให้เด็กเกิดความ
เข้าใจในความรู้ และการปรับความรู้ให้เข้า
กับสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ วิธีสอนเหล่านี้เรียก
กันต่าง ๆ ตามวิธี แต่หลักการพื้นฐานอย่าง
เดียวกันทั้งสิ้น เช่น เรียกว่าเป็นวิธีโครงการ
(project method) บ้าง วิธีปัญหา (problem
method) บ้าง วิธีสอนหน่วย (unit method)
บ้าง” ดังนั้น โรงเรียนสาธิตเมื่อแรกเดิม
ตั้งขึ้นมาเพื่อสนองนโยบายของวิทยาลัย
วิชาการศึกษา ตามแนวการศึกษาใหม่ของยุค
นั้น ข้าพเจ้าซึ่งเข้ามาเป็นครูสาธิต จึงต้อง
ลองสอนแบบหน่วยกับเขาด้วย

ท้ายเรื่อง “เรียนรู้” ข้าพเจ้าได้คัดย่อความ
จากบทบรรยายของ ศาสตราจารย์ ดร. สูดใจ
เหล่าสุนทร กล่าวถึงความคิดของจอห์น
ดุย ก่อนข้างละเอียด แต่ ณ ที่นี้ได้ย่อสั้นลง
นำมาลงประกอบไว้ด้วย เพราะได้ยึดถือ
เป็นหลักพื้นฐานของการสอนหน่วย

ต่อไปนี้เป็นเนื้อหาทั้งหมดจากหนังสือ “เรียน
รู้”

คำนำ

หนังสือเรื่อง “เรียนรู้” ของอาจารย์จรรย์ จุฬพิจาณ์ เล่มนี้ เขียนขึ้นตามคำปรารภของ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมสาธิตว่าอยากได้เรื่องเกี่ยวกับการเรียนแบบ “หน่วยงาน” ให้คุณพ่อคุณแม่ของนักเรียนและนิสิต นักศึกษาที่มาดูวิธีสอนของโรงเรียนในเวลาเพียงเล็กน้อย ได้อ่านและเข้าใจการเรียนการสอนของโรงเรียน และให้อ่านสนุก ๆ ด้วย ข้อไข่นี้ก็ดูจะง่าย ๆ แต่การเขียนคงจะไม่่ง่ายนัก อย่างไรก็ตามก็ดีที่อาจารย์จรรย์ก็ได้เพียรพยายามเขียนเรื่อง “เรียนรู้” หรือหน่วยสังคมศึกษาซึ่งสัมพันธ์กับภาษาไทยดนตรีฯตามระดับความรู้ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3 จนสำเร็จได้

สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมสาธิตขอขอบคุณอาจารย์จรรย์ ที่ให้สมาคมจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “เรียนรู้” นี้ขึ้นจำหน่ายเพื่อนำผลกำไรสมทบทุนสร้างสระว่ายน้ำของโรงเรียนประถมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

สมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนประถมสาธิตฯ

8 มี.ค. 2506

“เรื่องเรียนรู้”

รองศาสตราจารย์จรรย์ จุ่มพิจารณา อ.บ. (เกียรตินิยม), ค.บ., M.S. in Ed.

“คุณแม่ขา วันนี้อาจารย์พาหนูไปเรียนนอกห้อง ไปกันทั้งชั้นเลยคะ ไปเดินสำรวจรอบ ๆ โรงเรียนดูว่าจะมีอะไรบ้างที่จะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุกับพวกนักเรียนได้บ้าง อาจารย์ก็ไปด้วย อาจารย์บอกว่า กำลังให้หนูเรียนเรื่อง อุบัติเหตุ หนูชอบจัง เรียนอย่างนี้สนุกดี”

“อ้าว ! ไปเรียนหนังสือ ทำไมถึงไปเรียนนอกห้องเรียนล่ะ !”

“แต่เรียนอย่างนี้ หนูชอบคะ สนุกดี แล้วไม่เบื่อกับด้วย มีบางทีตอนไหนที่อาจารย์สอนและพูดข้างเดียว หนูมักจะง่วงเสมอ พอดีเพื่อนข้าง ๆ ชวนเล่น หนูก็เลยหันไปเล่นไปคุยกับเขาเสีย ถูกอาจารย์ดุเอาบ่อย ๆ เหมือนกัน”

“ก็เรามันเป็นเสียอย่างนี้แหละ ให้อาจารย์ดุและตีเสียมาก ๆ แหละดี บางครั้งบางโอกาสหนูก็ต้องตั้งใจ และอดทนให้มาก ๆ มิใช่ว่า พอไม่สนุก หนูก็ไม่สนใจ ความอดทนเป็นสิ่งสำคัญมากนะลูก เออ! ว่าแต่ว่าเวลาหนูเรียนหนังสือแล้วอาจารย์พาไปเดินดูโรงเรียนนะ หนูเรียนอย่างไร”

“หนูก็อธิบายไม่ค่อยถูก เรื่องอุบัติเหตุนี้เพิ่งเรียนเป็นชั่วโมงแรก เเท่าที่หนูจำได้ ตอนแรกอาจารย์ก็อธิบายให้พวกหนูรู้ว่าอุบัติเหตุหมายความว่าอะไรก่อนแล้วก็ซักถามทบทวนถามคนโน้นที คนนี้ที อาจารย์ยังถามหนูเลยคะ เพราะหัดดีหนูตอบได้”

“มีคนไหนที่ตอบไม่ได้บ้างไหมจ๊ะ ?”

“มีคะ คนที่เวลาอาจารย์กำลังอธิบาย แล้วมัวแต่แลกแสดมปีกับเพื่อน นั่งวาดรูป เล่น

กับเพื่อนบ้าง คุยกันเรื่องขนมที่รับประทานเมื่อเช้าบ้าง คุยกันเรื่องของเล่นที่ได้มาใหม่บ้าง”

“ทำไมหนูถึงรู้ละจ๊ะว่าเพื่อน ๆ คุยกันเรื่องขนม เรื่องของเล่น”

“หนูนั่งอยู่ใกล้ ๆ ค่ะ เลยได้ยิน”

“แหม! คุณแม่ ดักคอหนูเรื่อย แล้วก็ดักคอถูกเสียด้วย” ลูกสาวยิ้มอาย ๆ

“เล่าเรื่องเรียนต่อไปเถอะจ๊ะแม่อยากฟัง”

“พออาจารย์ถามเสร็จ อาจารย์ก็บอกพวกหนูว่าจะพาไปนอกห้อง แต่ก่อนอาจารย์พาไปอาจารย์ก็อบรมเรื่องมารยาทการเดินและการดู หลายเรื่องเชียวคะ และบอกด้วยว่า จะให้พวกหนูดูอะไร พวกหนูจะต้องสังเกตอะไรบ้าง หนูพยายามทำตามตามที่อาจารย์สั่ง พอออกไปเรียนข้างนอก ก็สนุกดีจริง ๆ ค่ะ รู้เรื่องด้วย หนูได้สังเกตเห็นจริง ๆ ว่าถนนมันลื่น ถนนขรุขระ ต้นไม้บางต้นมีหนาม รื้อรอบสระน้ำมีเสี้ยน และมีหลายอย่างคะ”

“ลูกของแม่ ช่างสังเกต ดีจริง ๆ”

“ก็อาจารย์สั่งให้สังเกตนี้คะ เมื่อก่อนนี้หนูก็ไม่เคยสังเกตเหมือนกัน เวลาวิ่งบนตึก บางที่ยังหกล้มบ่อย ๆ เพราะมันลื่น มีเพื่อนบางคนตอนที่อาจารย์สั่งก็ไม่ฟัง พอออกไปนอกห้องก็เดินกันก็สนุกเชียวคะ แต่ตอนกลับเข้าห้องอาจารย์ซักถาม ตอบไม่ได้เลย ก็อยากไม่ฟังตอนอาจารย์อธิบาย บางทีหนูไม่อยากส่งสารที่เขาสอบตก เวลาอาจารย์สอนไม่สนุก ก็ไม่เอาใจใส่ เวลาอาจารย์สอนสนุกก็ไม่เอาใจใส่”

“น่าสงสารเขาออก แล้วไงต่อไปอีกละจ๊ะ ?”

“ตอนที่เรียนภาษาไทย เรื่องเห่เรือ และ สังคมศึกษาเรื่องวันปีใหม่ ชิคะ สนุกออก”

“อ้าว ! เรื่องนี้ยังไม่จบ ทำไมไปเรื่องใหม่ ละจ๊ะ ?”

“หนูเพิ่งเรียนเรื่องอุบัติเหตุไปได้ชั่วโหมง เดียวเท่านั้นนี่คะ หนูจะเอารูปให้คุณแม่ดู นี่ รูปตอนที่เรากำลังเรียนเรื่องปีใหม่คะ อาจารย์ สอนถึงวันปีใหม่ว่าสากล ปีใหม่ของไทย ปีใหม่ ของจีนนิดหน่อย วันปีใหม่ของไทยก็คือ วันสงกรานต์นั่นเอง และวันปีใหม่ของจีนก็คือ ตรุษจีน หนูเพิ่งรู้ แล้วอาจารย์ยังสอนว่า เขามีการทำอะไรกันบ้าง ทำไมถึงทำบุญ ตักบาตร ทำไมถึงต้องรดน้ำผู้ใหญ่ ในสมุด สังคมศึกษา อาจารย์มีให้จด แล้วคืนนี้หนู จะท่องให้คุณแม่ฟังนะคะ นี่ไงคะรูป”

“อาจารย์คะ นี่แหละ ลูกสาวดิฉันเขาเล่าให้ ฟัง ถึงการเรียนของแก ออกนิกสนุกไปด้วย คล้าย ๆ จะเป็นเล่น แต่รู้สึกว่าคุณดิฉัน เรียนอย่างมีความสุข เรียนเข้าใจ ถึงเวลา ท่องจำก็ท่องจำได้ดีจริง ๆ รู้สึกว่าแกท่องจำ ด้วยความเข้าใจ จำได้ง่าย ผิดกับสมัยที่ ดิฉันเป็นเด็ก ต้องท่องในสิ่งที่ไม่ค่อยจะรู้เรื่อง กว่าที่จะจำได้นานเหลือเกิน เลยทำให้เบื่อ ๆ เรียน ซึ่งดิฉันก็แปลกใจว่าคุณไม่เป็นอย่าง เราเมื่อเล็ก ๆ ทำให้สนใจอยากรู้วิธีสอนของ อาจารย์ที่นี่ ยิ่งได้ยินลูกพูดเสมอ ๆ ว่า วันนี้เรียนหน่วย ๆ เกิดความอยากรู้ต่อไปว่า เรียนหน่วยนี้เรียนอย่างไรกันอย่างไรเรื่องเห่เรือ เห็นลูกเล่าให้ฟังว่า อาจารย์ได้แบ่งหน้าที่ ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เป็นกลุ่มทำพาย กลุ่ม ทำฉัตร กลุ่มทำดอกไม้ กลุ่มตัดกระดาษติดเรือ กลุ่มทำหมวกมหาดเล็ก และยังมีกลุ่มอะไร ต่อมิอะไรอีกหลายกลุ่ม แต่ไม่เห็นแกเล่าว่า เรียนหนังสืออะไรบ้างเลย ขอความกรุณา ด้วยค่ะ ที่ถามมานี้ ถามมาด้วยความอยากรู้

จริง ๆ มีบางอย่างที่สงสัย แล้วบางทีก็คิดว่า ทำไมอาจารย์ไม่ทำอย่างนั้นทำไมไม่ทำอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ลูกจะได้ดีสนใจดิฉัน ลูกดิฉัน จะได้เรียนเก่ง สอบได้คะแนนดี ๆ คิดอะไรเก่ง ทำอะไรเก่ง ทำอะไร ๆ ได้ด้วยตนเอง และ อื่น ๆ อีกร้อยแปดพันประการ”

แรงจูงใจที่ได้มีโอกาสสนทนากับท่าน ผู้ปกครองและโดยเฉพาะผู้ปกครองที่สนใจ ลูก ๆ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ ซึ่งที่จริงลูกศิษย์ของ ครูก็คือลูกที่ได้มาโดยให้การอบรมนั่นเอง ย่อมทำให้เกิดความดีใจมาก ครั้งแรกอยาก จะคุยให้ฟังให้เข้าใจโดยละเอียด เรื่องที่จะ เล่าให้ท่านผู้ปกครองเข้าใจในวิธีการเรียน การสอน เห็นจะต้องเริ่มตั้งแต่การสอนใน โรงเรียนสาธิต

คำว่า สาธิต ก็อีกเหมือนกัน เป็นคำใหม่ ยากแก่การเข้าใจ ข้าพเจ้าเคยอ่านพบป้าย โฆษณาของบางโรงเรียนคิดไว้ว่า “โรงเรียนใช้วิธีการสอนแบบสาธิต” ทำให้ อยากรู้เหมือนกันว่าใช้วิธีสอนแบบอะไร

คำว่า “สาธิต” เราเอามาตั้งชื่อโรงเรียน ประเภทหนึ่ง คำว่า “สาธิต” นี้แปลว่า ทำการ แสดงให้ดูเป็นตัวอย่าง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า demonstrate และ demonstration

สถาบันการศึกษาแห่งใดเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู หรือเป็นสถานการศึกษาชั้น ฝึกหัดครู ที่นั่นมักจะมีโรงเรียนสาธิตรวม เข้าเป็นหน่วยหนึ่งของสถานศึกษาแห่งนั้น โรงเรียนสาธิตนั้นจะเปิดสอนชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาก็ได้ ประโยชน์ที่จะได้นั้นเป็น 2 ชั้น หรือ 2 ต่อ คือ ประโยชน์ที่จะให้แก่ เด็ก และประโยชน์ที่จะให้แก่สถานฝึกหัด ครูนั้น ๆ โรงเรียนสาธิตจะต้องให้การศึกษา ที่ดีที่สุดต่อเด็กในโรงเรียนอันเป็นงานโดยตรง และงานอีกทางหนึ่งซึ่งเป็นงานที่จะทำให้

แก่สถานฝึกหัดครู ก็คือ สาธิตการสอนให้นักเรียนฝึกหัดครูดูด้วย ดังนั้นโรงเรียนประเภทนี้จึงได้ชื่อว่า เป็นโรงเรียนสาธิต (Demonstration School) อันที่จริง หน้าที่สาธิตการสอนให้ดู มิใช่เป็นสิ่งเดียวที่ ร.ร. สาธิตทำให้แก่โรงเรียนฝึกหัดครู ยังมีหน้าที่อื่นอีกหลายอย่าง เช่น ให้เป็นที่ฝึกหัดอบรมนักเรียนฝึกสอน ให้เป็นที่สังเกตการสอน สังเกตการพัฒนาการเด็ก ฯลฯ ซึ่งผู้เขียนยังไม่กล่าวอย่างละเอียดในที่นี้ นี่คือนิยามและหน้าที่ทั่วไปของโรงเรียนสาธิตทั้งหลาย หน้าที่อันสำคัญที่สุดคือ การให้การศึกษาที่ดีที่สุด แก่เด็กเล็ก ๆ ในโรงเรียน (ถ้าโรงเรียนนั้น ๆ เป็น ร.ร. ประเภทประถมสาธิต) หน้าที่อันสำคัญถัดไป คือ ให้การเรียนรู้และประสบการณ์ที่ดีที่สุดแก่นักเรียนฝึกหัดครู หรือนิสิตฝึกหัดครู ซึ่งมาเรียนปฏิบัติงานที่โรงเรียน วิธีสอนของอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตทั้งหลาย จึงต้องเป็นวิธีสอนที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียน ให้นักเรียนอยากเรียน เรียนแล้วสนุก เรียนแล้วเข้าใจ สิ่งที่สอนต้องคำนึงแล้วด้วยว่า ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน การให้เด็กเรียนท่องจำอย่างนกแก้วนกขุนทอง ต้องเป็นวิธี

สุดท้าย (ถ้าหากจะนำมาใช้) ดังนั้น ครูจึงต้องคิดค้น หาวิธีสอนใหม่ ๆ แปลก ๆ มาใช้อุบาย ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจบทเรียน สนุกในบทเรียน ไม่เบื่อเรียน สิ่งที่เรียนมีความหมายต่อผู้เรียน จะต้องหาวิธีสอนให้เด็กก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ของโลก ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ของเทคโนโลยีสอนอย่างเก่าที่ยังคืออยู่ ไม่ละทิ้งจะต้องนำมาใช้ของใหม่ วิธีใหม่ก็มีมาก ต้องเลือกหยิบเลือกใช้ให้เหมาะกับเด็กไทย จะรับมาทั้งหมดไม่ได้เป็นอันขาด สิ่งเหล่านี้ครูจะต้องยึดหลักไว้เป็นเครื่องเตือนสติ เตือนตนเองด้วยเช่นกัน

ในการสอนที่จะให้ดีที่สุด ต้องมีหลักการ และวิธีการเตรียมดีที่สุดเหมือนกัน และวิธีเตรียมที่ดีที่สุด ก็คือ การเตรียมการสอนเป็นหน่วย (การเตรียมการสอนเป็นหน่วย มีวิธีเตรียมอย่างไร และอะไรบ้าง ผู้เขียนจะไม่นำมากล่าวไว้ในที่นี้ทั้งหมด) การเตรียมนี้ ครูจะเตรียมไว้ก่อนนาน ๆ เตรียมอย่างละเอียดลออ เมื่อสอนจบแล้วผู้เรียนหรือผู้สังเกตการเรียนของเด็กตั้งแต่ต้นจนจบ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ ในระหว่างเนื้อหาวิชาของวิชาต่าง ๆ ได้ ยกตัวอย่างของจริงเรื่องเห่เรือ ของนักเรียนชั้น ป. 3

1. วิชาภาษาไทย นักเรียนได้เรียน อ่าน โคลงกลอน คัด และเขียน

“พระเสด็จโดยแดนชล
กิงแก้วแพรวพรรณราย
นาวาแน่นเป็นขนัด
เรือเร็วทิวธงสลอน
เรือครุฑยุคนาคหัว
พลพายกรายพายทอง
“ลิว ลิว พรู๊วตามคลื่น
ทิวแถวแนวยาตรา
อนันตนาคราช
ฝิพายคล้ายจะคอย

ทรงเรือต้นงามเจดฉาย
พายอ่อนหยับจับงามอน
ลิวรูปสัตว์แสนยากร
สาครลั่นครื้นครื้นฟอง
ลิวลอยมาพาผันผยอง
ร้องโห่เห่โอ้เหมา”
และรื่นชื่นนัยน์ดา
ชลมารคหลากล่องลอย
เล่นองอาจใช้หงอยเหงา
เคลื่อนขยับจับปีกบิน

เรือหงส์ทรงพู่ห้อย
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์
งามองค์พงศ์กษัตริย์
ประชาณิกนิยม

งามหยดย้อยลอยหลังสินธุ์
ลินลาสเลื่อนเตือนตาชม
สิริรัชฉัตรบรม
ชมพระคุณบุญบารมี”

การอ่าน นักเรียนจะต้องอ่านให้เป็นจังหวะ
จะโคน ออกเสียงสำเนียงถูกต้อง เรียนรู้ว่า

โคลงกลอนจะต้องมีสัมผัสและหาเสียงที่สัมผัส
กันได้

การเขียนจะต้องเขียนตัวสะกดเหล่านี้ให้ถูก

การคัดก็จะต้องคัดตัวบรรจงได้สวยงาม

2. วิชาสังคมศึกษา นักเรียนกำลังอยู่ใน
ระหว่างเรียนเรื่องหน้าที่ต่อพระมหากษัตริย์อยู่แล้วพอดี เมื่อเรียนเรื่องนี้
นักเรียนได้รับการอบรมให้รัก เคารพ
เทิดทูนพระมหากษัตริย์ โคลงในวิชา
ภาษาไทย จึงสอดคล้องเข้ากันได้กับ
เนื้อเรื่องในวิชาสังคมศึกษา นักเรียน
เกิดความรู้สึกว่าวิชาต่าง ๆ ที่เรียนไม่
ได้แยกกัน

3. วิชาศิลปะ เนื่องจากครูและนักเรียน
ตกลงกันว่า จะมีการทำเรือหงส์ด้วย
เพื่อไว้ใช้แสดงละครบนเวทีในวันที่
คุณพ่อคุณแม่จะมาโรงเรียน เด็ก ๆ จึงมี
ความยินดี เต็มใจเรียน เต็มใจทำ
สนุกสนานตื่นเต้นในการทำงาน ดังนั้น
เมื่อครูสอนศิลปะ (ซึ่งได้เตรียมงาน
และรู้งานกันกับครูประจำชั้นล่วงหน้า
แล้ว) สอนให้ทำดอกไม้ ทำหมวก ตัด
กระดาษติดเรือ ตัดกระดาษทำฉัตร
ตัดกระดาษไทพาย ทุกคนจึงตั้งใจเรียน
ตั้งใจทำอย่างยิ่ง

4. วิชาดนตรี นักเรียนได้เรียนขับร้อง
เพลงไทย (เห่เรือ) จากครูดนตรีไทย
และเพลงสากลจากครูดนตรีสากล

ทุกคนตั้งใจร้องผลที่ปรากฏเด่นชัดก็คือ
นักเรียนทุกคนร้องเพลงเรือซึ่งเป็นบท
เรียนของแก่ได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว
สำหรับเพลงไทยนั้นค่อนข้างยาก ครู
นาฏศิลป์ไทยซึ่งเป็นผู้สอนปรารภกับ
ข้าพเจ้าว่า ยังไม่แน่ใจว่าเด็กจะร้อง
ได้ดีอย่างที่หวังหรือไม่ แต่ผลงานที่
เด็กได้มีโอกาสดังออกบนเวทีในวันที่
19 มกราคม 2506 (วันที่โรงเรียน
เชิญผู้ปกครองมาชมผลงานนักเรียนชั้น
ป. 2 - ป. 3) เป็นเครื่องยืนยันทฤษฎี
การสอนที่ว่า ความต้องการของผู้เรียน
เกิดจากแรงขับภายใน (Innate Drive)
คำว่า แรงขับ (Drive) ก็หมายถึงสิ่งที่
ก่อให้เกิดแรงจูงใจ (Motivation) ใน
ตัวผู้เรียน

การเตรียมการสอน และการจัดสอนแบบนี้
มีโอกาที่จะตอบสนองแรงขับต่าง ๆ ของ
ผู้เรียนได้หลายอย่างต่าง ๆ กัน เพราะเปิด
โอกาสให้เด็กได้ทำงาน และทำกิจกรรมหลาย
อย่างล้วนแตกต่างกัน ซึ่งก็เป็นกิจกรรมที่
ครูได้คิดเตรียมอย่างละเอียดไว้ล่วงหน้าแล้ว
ด้วย การสอนชนิดนี้มีโอกาสสนองความ
ต้องการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้มากกว่า
การสอนแยกเป็นรายวิชาย่อย ๆ เนื้อเรื่อง
กระจัดกระจายกัน ดังที่เราผู้ใหญ่ในปัจจุบัน
ได้เคยประสบมาแล้วตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก
ความรู้สึกเหล่านั้นเป็นอย่างไรคงพอจำกัน
ได้บ้าง สิ่งที่ผู้เขียนเองจำได้แม่นยำ คือ
ระหว่างเรียนเทอมนี้ท่องจำได้คล่องดี แทบ
จะกล่าวได้ว่า ท่องได้ทุกตัวอักษร เวลาสอบ

ตอบได้คะแนนดี ขึ้นเทอมใหม่ ปีใหม่ เรียน
สิ่งใหม่ พอถูกทวนถามของเก่า จำอะไรไม่
ได้เลย ลืมหมด แล้วยังแถมพกเก็บความไม่
เข้าใจไม่รู้เรื่องไว้อีกมากมาย

ขอย้อนกลับมาเรื่องเห่เรืออีกสักนิด ในวิชา
ภาษาไทยการที่ครูให้เด็กฝึกหัดอ่านโคลงกลอน
ซ้ำ ๆ กันบ่อยครั้ง เด็กเบื่อได้เร็ว ดังนั้น
ในขณะสอน ครูผู้สอน (ผู้สอนเรื่องนี้เป็น
นิสิตฝึกสอนมาฝึกปฏิบัติงานอยู่ที่โรงเรียน
ต้องได้รับการควบคุมเอาใจใส่ในวิธีการทำงาน
อย่างใกล้ชิดจากครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์ช่วย
การฝึกสอน - Supervisor teacher) ได้
พยายามหากลวิธีหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ
ที่จะทำให้เด็กไม่เบื่อ ข้าพเจ้าอยากขอเล่า
ให้ฟังว่า ครูได้ใช้วิธีให้ทำท่าจ้วงพาย วาดพาย
ให้นักเรียนทำให้เข้าจังหวะของบทกลอน
ที่แกกำลังอ่านอยู่ เด็ก ๆ เรียนกันอย่าง
สนุกสนานจริง ๆ

ท่านผู้ปกครองบางท่านมีลูกช่างเล่า ช่างคุย
เรื่องต่าง ๆ คงจะได้ยินลูกเล่าให้ฟังบ้างว่า
วันนี้อาจารย์แบ่งกลุ่มทำงาน หนูอยู่ในกลุ่ม
พวกพาย พาย ผมอยู่กลุ่มท่าหมวก กลุ่มทำฉัตร
กลุ่มทำดอกไม้ กลุ่มรักษาความสะอาดห้อง
และ ฯลฯ เป็นต้น

วิธีการสอนอีกอย่างหนึ่งที่เราต้องการฝึกหัด
เด็ก ๆ คือ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจวิธีการ
ทำงาน และการอยู่ด้วยกันอย่างเป็น
ประชาธิปไตยจึงได้เอาวิธีการทำงานหมู่มาใช้
ให้นักเรียนรู้จักการปรึกษาหารือการงานกัน
รู้จักอะลุ่มอล่วยกัน รู้จักร่วมมือกัน เคารพ
ในความคิดเห็นของกันและกันและ ฯลฯ
 เป็นต้น

วิธีเตรียมสอนแบบนี้ และการได้ทำตามวิธีที่
เตรียม ผู้เขียนรู้สึกว่าจะเกิดผลดีพิเศษกว่า
การสอนแบบอื่น หรือแบบที่ตนเคยเรียนมา
เคยติดใจข้อความตอนหนึ่งของท่านนักการ
ศึกษามีชื่อของเมืองไทย ขอนามาลอกลงไว้
ณ ที่นี้ด้วย ข้อความนี้ ศาสตราจารย์ ดร.
สาโรช บัวศรี อธิการบดีวิทยาลัยวิชาการศึกษา
และอาจารย์สิริ บัวศรี กล่าวไว้ในเรื่อง
“ความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร” ว่า

1. การสอนให้สัมพันธ์กัน เมื่อได้เนื้อวิชา
ไปแล้ว ผู้เรียนจะนำวิชาทั้งหลายไปใช้
เป็นประโยชน์ แก้ปัญหาในชีวิตได้ทันที
และจริงจัง ทำให้การเรียนมีความหมาย
ขึ้น
2. ทำให้ผู้เรียน เข้าใจว่าวิชาการต่าง ๆ
ไม่ได้แยกกันไปเด็ดขาด มันมีความ
เกี่ยวข้องกันตลอดเวลา
3. ทำให้ (ผู้เรียน) รู้จักการทำงานร่วมกัน
รู้จักประชุมปรึกษากัน ทำให้เกิดความ
เข้าใจแจ่มแจ้งในวิถีทางประชาธิปไตย
4. ทำให้ได้ฝึกซ้อมแก้ปัญหาชีวิตอยู่ตลอด
เวลา แม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม

เด็กเรียนสนุก ครูก็สนุกตาม นักเรียนตั้งใจ
และเชื่อฟังครูก็มีกำลังใจสอน

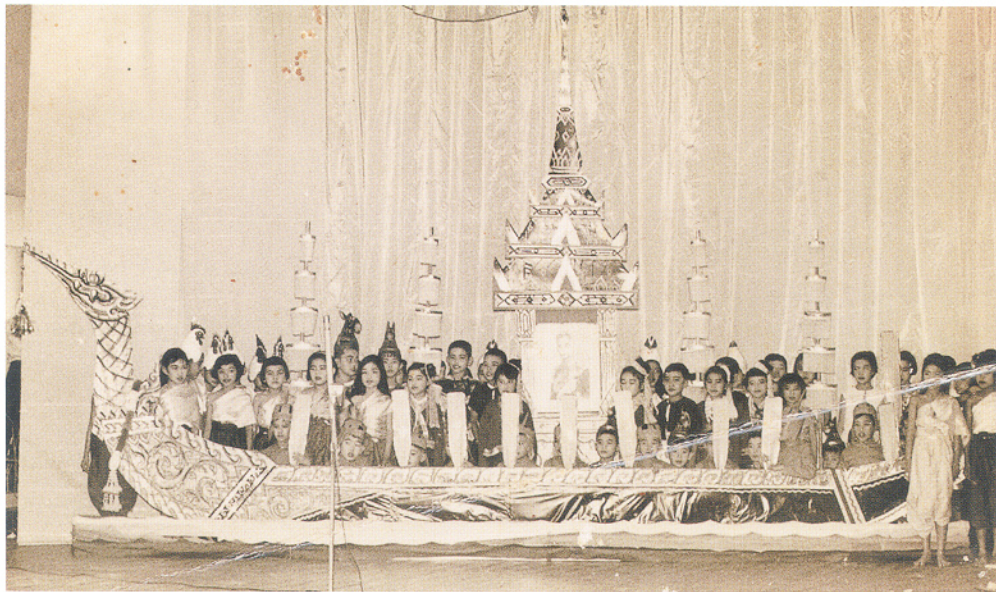
“คุณแม่ฮะ วันนี้ผมมีชั่วโมงภาษาไทยอาจารย์
นิสิตฝึกสอน เอากลอนบทหนึ่งให้ผมอ่าน
ให้อ่านให้ถูก ออกเสียงก็ต้องถูก เว้นวรรค
ก็ต้องถูก เป็นกลอนเรื่องเรือหงส์ พอดอนบ่าย
ชั่วโมงดนตรี อาจารย์วิภาสอนเพลงสากล
ผมร้องให้ฟังเอาไหมฮะ”

(หมายเหตุจากผู้เขียนเรื่อง เพลงนี้นายวัฒนา วัฒนวิวัฒน์ นิสิตปีที่ 4 สาขาประถมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร แต่งส่ง อาจารย์วิภา วิชัยดิษฐ์ ในวิชา วิธีสอนดนตรี ในชั้นประถมศึกษาผู้แต่งเล่าว่างานชิ้นนี้ได้ความคิดจากการไปชมขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เอาเค้ามาจากภาพเเห่เรือของเจ้าฟ้ากุ้ง ยกเนื้อร้องตอน

“สุพรรณหงส์ทรงพุ่มห้อย งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์ ลินลาสเลื่อนเดือนดาม”

มาแล้วดัดแปลงถ้อยคำบางคำเล็กน้อยให้เข้าทำนองเพลง ด้วยคิดว่าจะนำกลับไปสอนที่ วิทยาลัยครูจังหวัดยะลา สถานที่ทำงานเดิม เมื่อได้มาทำการฝึกสอนปฏิบัติงาน ณ โรงเรียน ประถมสาธิตฯ ประสานมิตร จึงนำทดลองสอนดูและได้รับการสนับสนุนให้ฝึกหัดนักเรียนชั้น ประถมปีที่ 3 ออกแสดงเเห่เรือให้ผู้ปกครองชม เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2506 ปรากฏว่าเป็นที่ พอใจมาก)

“คุณแม่คะ วันนี้อาจารย์ราเพยพันธุ์สอนร้องเพลงไทยอะ เพลงเห่เรือ อาจารย์เอากาญจนาไปหัดคนเดียวก่อน แล้วมาหัดพวกผมทีหลัง พร้อมกันทั้งหมด กาญจนาเสียงแจ่มมากอะ”

“คุณแม่คะ วันนี้อาจารย์นิสิตฝึกสอนวัฒนาสอนซักกลอนเรือหงส์อะ แล้วให้ทุกคนฝึกหัดทำท่าพายด้วยสนุกดีจัง”

“คุณแม่คะ วันนี้อาจารย์จรรย์สอนเรื่องในหลวงและพระนิสัยของท่าน ผมเรียนแล้วรักท่านจัง”

ท่านผู้ปกครองบางท่านอาจสงสัยว่า ทำไมครูสอนต่าง ๆ วิชากันถึงได้สอนเรื่องเดียวกัน หรือมีอะนั่นก็ใกล้เคียงกันและสอดคล้องกันด้วย ครูรู้ล่วงหน้ากันหรือ และตระเตรียมกันด้วย ขอถือโอกาสเรียนให้ทราบก่อนจบการเขียนเรื่องนี้ว่า การเตรียมงานด้วยกันรู้เรื่องกัน แล้วจึงสอนในส่วนที่เป็นหน้าที่ของตน เน้นหนักในด้านวิชาการของตน ผลที่ได้จึงรวมอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อนเป็นหน่วยเดียว ไม่แตกแยกกระจัดกระจาย คนละทิศละทาง การทำงานประสานกันจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ และครูในโรงเรียนนี้ก็ยึดหลักนี้ด้วย

สุดท้ายใกล้จบขอเสนอหัวข้อซึ่งพวกเราใช้เป็นแนวในการเตรียมการสอน ในการเตรียมเราเตรียมกันทุกเรื่องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง

2. จุดประสงค์ จุดประสงค์นี้ยังเตรียมแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ อีก 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ
3. เนื้อเรื่อง และปัญหาต่าง ๆ ที่จะสอน
4. วิธีนำนักเรียนเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน (กิจกรรมนำเข้าสู่หน่วย)
5. วิธีสอนและกิจกรรมที่จะทำ (กิจกรรมหมายถึงสิ่งที่จะกระทำกัน เตรียมละเอียดมาก ทั้งกิจกรรมของครูและกิจกรรมของนักเรียน)
6. สรุปผล
7. วัดผล (วัดผลนักเรียนและวัดผลตัวครูด้วย)
8. รายชื่ออุปกรณ์และสิ่งของที่ต้องใช้
9. รายชื่อหนังสือที่ต้องใช้ (รวมถึงหนังสือครูและหนังสือของนักเรียน)

* * *

- ครูไม่เอาใจใส่เด็ก ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่เด็ก เด็กไม่เจริญเติบโต และไม่งอกงาม
- ครูไม่เอาใจใส่เด็ก ผู้ปกครองเอาใจใส่เด็ก เด็กเจริญเติบโตและงอกงามไม่เท่าที่ควร
- ครูเอาใจใส่เด็ก ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่เด็ก เด็กเจริญเติบโตและงอกงามไม่เท่าที่ควร
- ครูเอาใจใส่เด็ก ผู้ปกครองเอาใจใส่เด็ก เด็กเจริญเติบโตและงอกงามรวดเร็วตามภาวะของเขา

ครูและผู้ปกครองควรหันหน้าเข้าหากัน หาวิธีการที่สอดคล้องกันเพื่อความเจริญเติบโตและงอกงามของเด็กเรา

แนวคิดหรือหลักการศึกษาที่ยึด

1. การศึกษาเป็นการหัดให้เด็กรู้จักดำเนินชีวิตตามความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม และให้เด็กรู้จักทำสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพดีขึ้นตามความสามารถของตน การศึกษาไม่ใช่เป็นการฝึกหัดเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า โดยการเตรียมให้เด็กหัดทำ เช่น ผู้ใหญ่ ซึ่งเท่ากับเป็นการหัดเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ ขัดกับความจริงเติบโตของเด็ก..... ความคิดในเรื่องนี้ คือ ถ้าเราอบรมเด็กเหมือนกับเตรียมหัดเขาเป็นผู้ใหญ่ จะไม่ได้ประโยชน์มากนัก เพราะกว่าเด็กจะโตเป็นผู้ใหญ่ สิ่งที่เราฝึกหัดอบรมมานั้น ก็จะกลายเป็นสิ่งพ้นกาลเวลาเสียแล้ว เพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง เด็กเกิดความรู้สึกทำอะไรไม่ถูก เรียนมาอย่างหนึ่งแต่ชีวิตจริง ๆ เป็นอีกอย่าง..... ความคิดใหม่ คือ มุ่งให้เด็กค่อย ๆ เรียนรู้และปฏิบัติให้สอดคล้องกับชีวิตจริง จะสามารถทำให้เด็กสามารถปรับการกระทำ ความประพฤติได้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
2. การศึกษาที่จะสร้างคนในชุมชนเป็นประชาธิปไตย การศึกษาจะต้องดำเนินไปให้สอดคล้องกับระบอบการปกครอง จึงต้องมีแนวในการสร้างคนให้มีความคิดเป็นประชาธิปไตย..... ความคิดในระบอบประชาธิปไตย คือ สร้างคนให้มีความรู้สึกเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ราษฎร และหน้าที่การงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และให้ความคิดของตน..... รู้จักประพจน์ในสิ่งที่ควรประพจน์ งดเว้นในสิ่งที่ควรงดเว้น สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นเอง คงเป็นไปได้ไม่ได้ ต้องมีการฝึกหัดอบรมให้เกิดความคิดและให้ได้ปฏิบัติ อาจทำได้ในโรงเรียน เมื่อออกจากโรงเรียนก็จะสามารถปฏิบัติได้ ความคิดใหม่นี้จึงเน้นโรงเรียน สร้างบรรยากาศประชาธิปไตยในห้องเรียน นักเรียนสามารถทำงานด้วยความรับผิดชอบของตนเอง ไม่ใช่ตามที่ครูสั่งอย่างแต่เดิม นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้ออกความคิดเห็น ไม่ใช่ฟังแต่คำอธิบายจากครูแต่ฝ่ายเดียว การเรียนด้วยตนเอง การค้นคว้าจาก

ห้องสมุด การเรียนภายนอกโรงเรียน จะช่วยให้เกิดประสบการณ์และความคิดเห็นมากขึ้น

3. การศึกษา ถือว่าบุคคลเป็นสำคัญ ไม่ใช่ถือความรู้เป็นสิ่งสำคัญ ความคิดเช่นนี้ อยู่ที่ถือความเจริญของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถทางสมอง ทางร่างกาย ทางอารมณ์ เข้ากับสภาพการณ์ โอกาสที่จะมีประสบการณ์ สภาพทางการเงิน ความ เป็นอยู่ ฯลฯ ไม่เหมือนกัน ถ้าถือ ความรู้เป็นสิ่งสำคัญ ความสามารถทาง สมองไม่สูง หรือมีอุปสรรคอย่างอื่น เช่น ยากจน มีปัญหาที่บ้าน ก็จะถูก ละทิ้ง..... การเห็นเด็กสำคัญจะเป็น การช่วยเด็กให้ใช้ความสามารถของตน เต็มที่ ไม่เป็นเด็กถูกทอดทิ้ง ระเบียบ วินัยเคร่งครัดแบบทหารก็ลดน้อยลง การลงโทษเมื่อนั้นคืออย่างสมัยโบราณ ก็ไม่เป็นที่ยอมรับ.....เด็กจะรู้จักใช้ เหตุผล ใช้ความคิดของกลุ่มในการ ปฏิบัติต่าง ๆ เป็นส่วนรวม เกิดความรู้ ความเข้าใจในความรับผิดชอบ.....

4. การสอนเป็นการสร้างสถานการณ์ใน การศึกษาแก่ผู้เรียน สร้างปัญหาขึ้นให้ นักเรียนแก้....ต้องอาศัยวิธีการทาง วิทยาศาสตร์.....จะช่วยให้เด็กกระทำ หรือหาความรู้ด้วยตนเองภายในความ ควบคุมของครู ไม่ใช่ครูบอกหรือ บรรยายให้ฟัง เพราะการบอกนั้นความ

จริงก็เป็นการเอาความรู้ที่มีอยู่ในตำรา หรือหนังสือมาเล่าให้ฟัง.....การ เรียนตามแนวคิดใหม่ จึงมุ่งให้นักเรียน “กระทำ” มากกว่าการฟังครูบอกความหมายของคำว่า “เรียน” หรือ “เรียนรู้” แต่เดิมกับความคิดใหม่ แตกต่างกัน เดิมถือว่า เด็กมีความรู้ คือ รู้เนื้อหา หรือวิชาด้วยการจำได้ตอบถูก แต่แนวคิดใหม่ ถือว่า ต้องสามารถ นำสิ่งที่รู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และสามารถดัดแปลงสิ่งที่ตนรู้ให้เป็น ประโยชน์ในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ ความคิดนี้ต้องการประโยชน์ ในเชิงปฏิบัติมากกว่าจะรู้เฉย ๆ

5. ความคิดประการที่ 5 คือ การใช้ ปัญญาอย่างมีอิสระ การศึกษา คือ การสร้างความสามารถใช้ปัญญาให้ กว้างขวางลึกซึ้งขึ้น การส่งเสริมที่ ตัวบุคคลจึงสำคัญที่สุด บุคคลจะเป็นคน อิสระได้ ต้องสามารถทำอะไร สามารถ กระทำหรือให้ความคิดเห็นของตน ไม่ อยู่ในอาณัติของใคร การใช้ปัญญาของ ตนไม่ต้องตกอยู่ในอำนาจของคนอื่น ใช้ ปัญญาได้ตามความคิดของตนเท่าที่ควร จะนับว่าเป็นคนมีอิสระได้.....และผู้มี ความคิดเช่นนี้จะต้องนึกถึงความเท่า เทียมกันของคนอื่นด้วย ไม่ใช่ตนฉลาด ตนเก่ง คุณถูกคนที่เก่งน้อยกว่า ไม่ยอม ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น.....เมื่อทุกคน สามารถใช้ปัญญาของตนอย่างอิสระ

แล้ว.....จะรู้และเข้าใจในความคิด
เห็นของผู้อื่น จะเห็นข้อแตกต่าง ข้อเห็น
พ้องและเห็นทางที่จะตกลงกันได้.....

ข้าพเจ้าได้นำความคิดพื้นฐานซึ่งถือเป็น
หลักการศึกษาศูนย์นั้น ทำออกมาเป็น
กระบวนการเรียนการสอนตามวัยของเด็ก
ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ กระบวนการ
เรียนการสอนจึงมีการหัดให้เด็กดำเนินชีวิต
ในโรงเรียน ในห้องเรียนตามกฎหมายเกณฑ์
ระเบียบที่มีอยู่ แต่ไม่ใช่ฝึกหัดเด็กวันนี้
สำหรับเป็นผู้ใหญ่วันหน้า เพราะขัดกับ
ความเจริญเติบโตของเขา กระบวนการ
เรียนการสอนในห้องเรียน คือ ค่อยให้เด็ก
ได้เรียนรู้ และปรับความประพฤติของเขาได้
เหมาะสมกับเหตุการณ์นั้น ๆ

การศึกษาจะสร้างคนให้เป็นประชาธิปไตย
ดังนั้นในห้องเรียน ครูผู้สอนจึงให้โอกาส
เด็กทำงานกลุ่ม แสดงความคิดเห็น ฟัง
ความคิดเห็นของเพื่อนไม่ดูถูกความคิดเพื่อน
ไม่ถือความคิดตนเป็นใหญ่ ไม่ถือความคิด
ตนถูกคนเดียวนำความคิดกลุ่มมาใช้ปฏิบัติ

การศึกษาถือตัวเด็กเป็นสำคัญ ความรู้เป็น
สิ่งสำคัญ แต่ไม่ใช่ความรู้เพียงชนิดครอบงำ
หรือความรู้จากหนังสือมาบอกให้จำ โดยยังไม่
เข้าใจ ถ้าเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์
ตรงยิ่งดีเป็นความรู้ที่ได้จากการกระทำลงมือ
กระทำ เมื่อเข้าใจแล้วจะจำได้ดี หรือให้
ท่องจำก็ไม่เสียหาย

การสอนเป็นการสร้างสถานการณ์ให้แก่ผู้เรียน
บางเรื่องที่ให้เรียนอาจเริ่มต้นมาจากปัญหา
ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือปัญหาที่ครุคิดว่าจะเกิด
นำมาให้ร่วมกันคิดหาสาเหตุ นำไปสู่การ
คิดค้นวิธีแก้ สรุปเรื่องเป็นความรู้ร่วมกัน
ตามแนววิธี problem method

เนื้อเรื่องที่นำมาสอน เรื่องใดโยงเข้ากันได้
กับวิชาอื่นสัมพันธ์สอดคล้องกันไปได้ก็นำมา
integrate หลอมรวมให้เข้ากัน กลมกลืนกัน
(ทั้งนี้ได้อาศัยดูเทียบจากหลักสูตรประถม
ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2503
ตอนนั้น) ไม่นำสอนเนื้อหาหัวข้อนั้นที่ละ
วิชา ๆ การกระทำอย่างนี้ต้องเตรียมเป็น
โครงการไว้ เป็นหน่วยการสอน (teaching
unit) สำหรับการสอนหน่วย (unit teaching)
ตารางสอนยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
ยิ่งเป็นครูคนเดียวสอนหลายวิชา ก็ยิ่ง
สะดวกดี

หนังสืออ้างอิง

1. จริย์ จุ่นพิจารณา “เรียนรู้” พิมพ์ที่
โรงพิมพ์คุรุสภา, 20 มีนาคม 2506
จำนวน 26 หน้า
2. สุดใจ เหล่าสุนทร “ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การศึกษา” หนังสืออนุสรณ์งาน
พระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์
ดร. สุดใจ เหล่าสุนทร วันจันทร์ที่ 18
มกราคม 2525 เมรุวัดธาตุทอง พิมพ์ที่
จุฬารัตน์การพิมพ์ กรุงเทพฯ 2525

จากสาธิต...สู่โรงเรียนพัฒนาการคิด

รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เตชะคุปต์

ในโอกาสที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จะมีอายุครบ 50 ปี ในวันที่ 24 มิถุนายน 2549 นี้ ผู้เขียนในฐานะอดีตอาจารย์และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และย้อนบันทึกความทรงจำในอดีตในช่วงที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์กอบรัตน์ เรืองผกา เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนดังนี้

ระยะที่ 1 สาธิตยุคพัฒนาการ

เมื่อเริ่มก่อตั้งโรงเรียน พ.ศ. 2499 ฯพณฯ ม.ล. ปิ่น มาลากุล ได้เริ่มนำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการ (Progressivism) หรือรู้จักกันดีในแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญ “Learning by Doing” มาใช้เป็นปรัชญาพื้นฐานของโรงเรียน นับว่าโรงเรียนสาธิตเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาเป็นเวลาร่วม 50 ปีแล้ว การศึกษาค้นคว้า ทดลอง และวิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น การฝึกความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน การสอนภาษาแบบจี แล๊ป การสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ที่มีทั้งวิชาเกษตร คหกรรม งานไม้ งานบ้าน งานประดิษฐ์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนทั้งชายหญิงได้มีโอกาสเรียน เป็นต้น ซึ่งก็นับได้ว่าโรงเรียนสาธิตฯ ได้มีการวางฐานรากผู้เรียนทั้งให้เป็นคนดี เก่ง

และมีความสุข และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนที่มีคุณภาพในสังคม ดังที่ระบุในเพลงของโรงเรียนที่ว่า “เหล่านักเรียน ประถมสาธิตฯ มุ่งจิตหมั่นเรียนเพียรศึกษา เพื่อเป็นคนดีมีวิชาแก่วัฒนธำรงขันขยันงาน อบรมพร้อมพรักสามัคคี กิริยาพาที่อ่อนหวาน ซื่อสัตย์สุจริตเป็นนิมิตกาล รักษาดีรักถิ่นฐาน บ้านเมืองเอย” ซึ่งผลผลิตจากโรงเรียน จะเห็นได้ว่าเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำ มีชื่อเสียงในสังคม และเป็นคนดีที่มีคุณภาพในสังคมในด้านต่าง ๆ สร้างความภาคภูมิใจให้กับโรงเรียนเป็นอย่างมาก

ระยะที่ 2 สาธิตยุคนวัตกรรม

พ.ศ. 2520 - 2538

ในสมัย ศาสตราจารย์ ดร. อารี สันทรวี เป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน อาจารย์ได้นำความก้าวหน้าในด้านนวัตกรรมต่าง ๆ มาสู่โรงเรียนเป็นอย่างมาก เช่น การส่งอาจารย์ไปรับการอบรมสัมมนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ ดนตรี ฯลฯ มาให้การอบรม ทำโรงเรียนให้มีแนวคิดในการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่แปลกใหม่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งตัวผู้เขียนด้วย ท่านก็ส่งไปสมัครสอบรับการอบรมด้านการอนุบาลศึกษาที่ประเทศอิสราเอล จนกลับมาทำงานใน

ด้านนี้มาโดยตลอดนอกจากนี้ท่านยังนำระบบการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม เพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ ความเป็นผู้นำผู้ตาม ให้นักเรียน การสอนแบบมาสเตอร์ (Mastery Learning) การสอนคิดเลขเร็ว การส่งเสริมการรักการอ่าน การสอนที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การสอนภาษาแบบมุ่งประสบการณ์ ฯลฯ และยังได้เสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตฯ ให้แน่นแฟ้น โดยให้อาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์มาทำงานร่วมกันกับอาจารย์โรงเรียนสาธิตฯ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านต่าง ๆ

ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท่านอาจารย์ได้ริเริ่มให้มีการสอนโขนให้นักเรียนชายระดับประถมปีที่ 4 - 6 เนื่องจากโขนเป็นศิลปวัฒนธรรมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ เพราะได้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยเริ่มเรียนในห้องเรียนและเริ่มแสดงในงานปิดภาคเรียนของโรงเรียนก่อน ต่อมาได้มีจัดเป็นการแสดงประจำปีของโรงเรียนเป็นประจำ ซึ่งทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงในด้านการแสดงโขนรุ่นจิ๋ว และได้ทำต่อเนื่องมาเป็นเวลานานตราบนานทุกวันนี้ นอกจากนี้ยังได้ริเริ่มวันครอบครัวสุขสันต์ อันเป็นกิจกรรมในวันปิดภาคเรียนประจำปีของโรงเรียนอีกด้วย

ระยะที่ 3 สาธิตยุคลการพัฒนา ศักยภาพผู้เรียน พ.ศ. 2538 - 2540

สมัยนั้นเป็นยุคที่ รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เป็นรองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ ได้มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนขึ้น โดยมีภาคการศึกษาพิเศษเป็นผู้ดำเนินการ และ

มีรองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ เป็นประธาน โรงเรียนสาธิตฯ เป็นโรงเรียนหนึ่งในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในขณะนั้น และได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และมีการจัดห้องพัฒนาศักยภาพผู้เรียนขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งนับว่าโรงเรียนสาธิตฯ เป็นหนึ่งในกลุ่มบุกเบิกการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในประเทศไทย

ระยะที่ 4 สาธิตยุคลโรงเรียน พัฒนาการคิด พ.ศ. 2540 - 2546

ระยะนั้น รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ เป็นคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ ส่วนโรงเรียนสาธิตฯ มี ผู้ช่วยศาสตราจารย์กอบรัตน์ เรืองผลา เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ร่วมมือกันวางพื้นฐานโรงเรียนสาธิตฯ ไปสู่การเป็นโรงเรียนพัฒนาการคิด โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

ระยะที่ 4.1 วางรากฐานการพัฒนา การคิด พ.ศ. 2540

- 1) การวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนพัฒนาการคิด
 - การปรับลดหลักสูตร (Slim Down Curriculum) เพื่อให้ลดความซ้ำซ้อนในการจัดเนื้อหาสาระและจัดกิจกรรม โดยการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรบูรณาการด้วยการบูรณาการสาระการเรียนรู้ ทั้งภายในสาระการเรียนรู้ และบูรณาการข้ามสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ในรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้ หรือชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นที่มาของการเขียน

แผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการในปัจจุบัน รวมทั้งการให้นักเรียนทำโครงการตามความสนใจและความถนัด

- การดำเนินการพัฒนาโรงเรียนตามหลักการโรงเรียนพัฒนาความคิด 5 ประการ

- 2) พัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นองค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization) พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน และโรงเรียนนำอยู่ (พ.ศ. 2544) ในระยะนี้โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวโรงเรียนพัฒนาการคิดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีการนำเอานวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้การจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นและโรงเรียนได้ร่วมกับสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนสาธิตฯ กำหนดหัวข้อการพัฒนาโรงเรียนในปีการศึกษา 2544 ว่าควรพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็น “โรงเรียนนำอยู่” อีกด้วย

- 3) วางแผนพัฒนาผู้เรียนตามแนวโรงเรียนพัฒนาการคิดกับแนวปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 - 2544

ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทางโรงเรียนก็ได้มีการเตรียมครูโดยเชิญวิทยากรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมาบรรยายให้ครูในโรงเรียนฟัง และได้มีการวิเคราะห์การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผล และการเตรียมการให้ตอบสนองต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าวมาโดยลำดับ

- 4) เตรียมการเพื่อรองรับหลักสูตรใหม่ และกลไกการประกันคุณภาพ (พ.ศ. 2544 - 2546)

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา ได้มีกระแสของการปรับเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ และการประกันคุณภาพ โรงเรียนสาธิต ภายใต้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณะศึกษาศาสตร์วางแผนการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ร่วมกับบุคลากรของคณะศึกษาศาสตร์และบุคลากรในโรงเรียนสาธิต ซึ่งโรงเรียนสาธิตก็ได้มีการวางระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนโดยวางแผนการประกันคุณภาพระบบการประกันคุณภาพ TQM ขณะเดียวกันก็มีการเตรียมการเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 โดยการนำเอาหลักสูตรที่ทำขณะพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนพัฒนาการคิดมาบูรณาการหลักสูตรใหม่

- 5) ปรับปรุงแนวคิดโรงเรียนพัฒนาความคิด และ “โรงเรียนนำอยู่” พ.ศ. 2544 ในปี พ.ศ. 2544 โรงเรียนสาธิตฯ ร่วมกับสมาคมผู้ปกครองและครูฯ ได้ร่วมกันวางนโยบายพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็น “โรงเรียนพัฒนาการคิด” และ “โรงเรียนนำอยู่” ประกอบกับโรงเรียนได้สร้างตึกใหม่ คือ อาคารเรียนรวมใจสาธิต 40 ปี เป็นตึกที่สถาปนิก คือ คุณดิศตกร กุณธร ออกแบบอย่างสวยงาม นำอยู่ห้องเรียนกว้างขวาง สีสดใสสวยงาม มีบริเวณในการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน และได้เข้าร่วมในโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในป็นี่ด้วย ทางโรงเรียนจึงมีโครงการต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่จัดทำในโรงเรียนเองภายใต้การสนับสนุนของสมาคมผู้ปกครองและครูฯ และจัดร่วมกับสมาคมผู้ปกครองและครูฯ ตัวอย่าง

โครงการที่จัดทำ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ โครงการบริการชุมชน โครงการผู้ปกครองอาสา

รายละเอียดของโครงการต่าง ๆ มีดังนี้

- โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย โครงการวันกตัญญู โครงการป้องกันอัคคีภัย โครงการมารยาทงาม โครงการถนนสีขาว โครงการมรดกไทย ฯลฯ
- โครงการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ ประกอบด้วย โครงการพัฒนาห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอน โครงการใช้คอมพิวเตอร์ โครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ฯลฯ
- โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ประกอบด้วยสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ปี 2544 ชุมความรู้ไร้ขีดจำกัด

สำหรับโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โรงเรียนสาธิตฯ เริ่มเข้าเป็นสมาชิกของโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ตั้งแต่วันที่ 2545 เป็นต้นมา โรงเรียนได้จัดสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นให้นักเรียนร่วมกันศึกษาดูแล ภายใต้หัวข้อที่โรงเรียนกำหนดขึ้นในแต่ละปี และโครงการนักพฤกษศาสตร์น้อย

- โครงการบริการชุมชน ประกอบด้วย การให้บริการเยี่ยมชมโรงเรียน

โครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการให้ความรู้/ให้บริการแก่ชุมชน ฯลฯ

- โครงการผู้ปกครองอาสาประกอบด้วย การเป็นวิทยากรในวิชาต่าง ๆ การช่วยงานโรงเรียนด้านต่าง ๆ

6) ใช้หลักสูตรใหม่ (พ.ศ. 2544 - 2546)

ในปี 2543 เป็นต้นมา โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐานและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามที่มีการประกาศใช้ มาโดยลำดับ ซึ่งในปี พ.ศ. 2548 ทางโรงเรียนจะจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานครบทุกชั้น ในด้านการเรียนการสอน โรงเรียนได้มีการจัดดำเนินการดังนี้

- การจัดทำโครงงานและการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานของนักเรียน
- การจัดกิจกรรมตามวันสำคัญ
- การจัดชุมนุมวิชาการ โดยครูและนักเรียนมีสิทธิเลือกเรียนและสอนในสิ่งที่ตนสนใจและถนัด
- การทดลองจัดตารางสอนที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม
- การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน และการจัดห้องเรียนวิชาพิเศษ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องคณิตศาสตร์ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสังคมศึกษา ฯลฯ เป็นต้น
- การจัดโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากร และนักเรียนกับโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น (โครงการของฝ่ายกิจการนักเรียน)

จากที่กล่าวมาผู้เขียนขอสรุปการดำเนินการของโรงเรียนสาธิตฯ ไปสู่การเป็นโรงเรียนพัฒนาการคิด ดังนี้

1. การวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน
โรงเรียนได้ดำเนินการแผนกลยุทธ์
(STRATEGIC PLAN) โดยแบ่งเป็น

1.1 การวางแผนระยะยาว ได้แก่ การ
พัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ
โดยประกอบด้วย ชุมชนและ
ผู้ปกครองมีส่วนร่วม การวางปรัชญา
ปณิธาน พันธกิจ เป้าหมาย และ
วัตถุประสงค์ของโรงเรียน การ
พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี
ทางการศึกษา การวางระบบข้อมูล
สารสนเทศ IT การเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ การให้บริการชุมชน

1.2 การวางแผนระยะสั้น ได้แก่ การ
วางแผนการพัฒนาดตนเองของครู
และนักเรียนประกอบด้วย หลักสูตร
และการสอน นักเรียน ครู บุคลากร
การทํานุบำรุง (ศิลปวัฒนธรรม)
การจัดปัจจัยเกื้อหนุน และสภาพ-
แวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การ
บริหารการจัดการ การวิจัยและ
พัฒนา การประกันคุณภาพ

2. การใช้นวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน
สาธิตฯ ไปสู่การเป็นโรงเรียนพัฒนา
การคิด โรงเรียนสาธิตฯ ได้ใช้นวัตกรรม
ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนสาธิตฯ ไปสู่
การเป็นโรงเรียนพัฒนาการคิด ได้แก่
การบูรณาการเรียนรู การทำโครงงาน
การพัฒนาศักยภาพ และความถนัด
การใช้และพัฒนา IT การพัฒนาสภาพ-
แวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ฯลฯ

3. นวัตกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่
ผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่

- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
(Student Centered Approach)
- การบูรณาการ (Integrated Unit,
Thematic Approach)
- การทำโครงการ (Project Approach)
- ภาษาธรรมชาติ (Whole Language
Approach)
- กระบวนการแก้ปัญหา (Problem
Based Approach)
- กระบวนการพัฒนาความคิดและความ
คิดสร้างสรรค์ (Think Skills &
Creativity)
- การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามแนว
สมองสองซีกและองค์รวม ตามรูปแบบ
4 MAT CIPPA MODEL Construc-
tivism แนวคิดพหุปัญญา เป็นต้น
- แนวคิดการประเมินตามสภาพจริง
(Authentic Evaluation) และการ
ประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio)

4. การดำเนินการของครู

การดำเนินการของครูในการสำรวจและ
จัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองสิ่งที่เด็กรู้แล้ว
สิ่งที่เด็กควรรู้ สิ่งที่เด็กอยากรู้ ประกอบ
ด้วย

- การปรับลดหลักสูตร
- การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดย
มีหน่วยวัดผลเป็นหน่วยงานสนับสนุน

5. การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพ
ผู้เรียน ประกอบด้วย

- การเสริมศักยภาพโดยองค์รวมในทุก
เนื้อหาวิชาในแต่ละชั้นเรียน

- การจัดมุมวิทยาการในห้องเรียน
- การจัดห้องวิชาพิเศษต่าง ๆ
- การจัดห้องศูนย์วิทยาการ
- การจัดชั่วโมงศักยภาพ
 - ป. 1 - 3 เสริมศักยภาพในห้องศูนย์วิทยาการ
 - ป. 4 - 6 เสริมศักยภาพในรูปของ “กลุ่มศักยภาพ”
- การเสริมศักยภาพเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
- การพัฒนาและให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนและห้องศูนย์เพื่อนเด็ก โดยมีนักแนะแนวของโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยา จิตแพทย์มาให้ความช่วยเหลือร่วมกับอาจารย์ในโรงเรียน

6. การประเมินการเรียนรู้

โรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนการประเมินผลมาเป็นลำดับ โดยเน้นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง (AUTHENTIC EVALUATION) และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) การประเมินตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินหรือตรวจสอบจากสิ่งที่ทำจริงโดยคำนึงถึง

- สิ่งที่จะประเมิน ประกอบด้วย ชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน การแสดง

- วิธีการประเมิน ประกอบด้วย ตัวเด็ก ครู พ่อแม่ เพื่อน

นอกจากนี้ทุกปีทางโรงเรียนได้ทำการทดสอบศักยภาพผู้เรียนโดยการทดสอบความถนัดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักทดสอบทางการศึกษา มาศว โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง ที่ได้กรุณาจัดทำให้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทางโรงเรียนได้มีการพัฒนาและแสดงความเป็นเลิศทางวิชาการมาโดยตลอด ในแต่ละปีมีผู้ที่ขอมาเยี่ยมโรงเรียนมากมาย และจากการที่ได้ไปสังเกตติดตามและร่วมงานกับโรงเรียนในระยะหลังที่ผู้เขียนย้ายไปแล้ว พบว่าโรงเรียนยังดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนพัฒนาการคิดอย่างต่อเนื่อง นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียนมีความรักและประทับใจในโรงเรียนเมื่อจบไปจากโรงเรียนก็มีความก้าวหน้าในชีวิตสร้างความภาคภูมิใจให้กับโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนในฐานะที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนมีความรัก ผูกพัน และประทับใจในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ในโอกาสที่โรงเรียนจะมีอายุครบ 50 ปีในครั้งนี ขออวยพรให้โรงเรียนประกอบด้วย คณาจารย์ นักเรียน และบุคลากรต่าง ๆ ประสบแต่ความสุขความเจริญ และมีความก้าวหน้า ร่มเย็น และมีชื่อเสียงยิ่ง ๆ ขึ้นไป

รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์

16 พฤษภาคม 2549

การเรียนรู้ที่ยังไม่สิ้นสุด

อาจารย์ศรียา ศรีจิตร

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมสาธิต มศว
ประสานมิตร จากอดีตถึงปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยน
และพัฒนาไปตามสภาพของสังคม ความก้าวหน้าของ
เทคโนโลยี การผสมผสานของวิธีการสอนที่หลากหลาย
การนำทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
มาทดลองและนำไปใช้ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงไป
ตามแนวนโยบายของคณะผู้บริหารโรงเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนได้มุ่งพัฒนาไปสู่การเป็น
โรงเรียนพัฒนาการคิด (Thinking School)
พัฒนาด้านเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ
ตลอดจนการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

1. การพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียน
พัฒนาการคิด (Thinking School)
รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ อดีต
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้
ขึ้นในปี พ.ศ. 2540 โดยมีจุดมุ่งหมาย
ต้องการให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
อันจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงสังคมเพื่อให้
เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงมุ่งพัฒนา
นักเรียนให้มีคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ทักษะกระบวนการเรียนรู้
มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ฝึกให้
อยู่ร่วมกับผู้อื่นและเรียนรู้ที่จะเป็น
บุคคลที่ใช้ศักยภาพของตนเอง เพื่อ
ทำประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างมีศักดิ์ศรี
- 2) ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์
มุ่งเน้นผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนา
ศักยภาพความคิดสร้างสรรค์สามารถ
ควบคุมและเลือกใช้สารสนเทศ
เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม
- 3) ทักษะการสื่อสาร
สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการ
สื่อสารแสดงความคิดเห็นความรู้สึก
และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้อื่น

ทั้งภาษาไทย ภาษาต่างประเทศและ
ภาษาเทคโนโลยี

4) ทักษะทางอารมณ์

สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้
จัดการกับความขัดแย้งทางอารมณ์
ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
เพื่อพัฒนาการคิดแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง
และเพื่อศึกษาผลการดำเนินการว่า
ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขณะนี้
อยู่ระหว่างการติดตามผลการประเมิน
นอกจากนี้เพื่อให้โรงเรียนสาธิต เป็น
แหล่งสร้างความรู้ โรงเรียนได้สนับสนุน
และส่งเสริมให้อาจารย์มีการวิจัยใน
รูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อนำผลการ
วิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียน
การสอนพร้อมทั้งเผยแพร่แก่สังคม
ต่อไป

2. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและภาษา ต่างประเทศ

2.1 เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาด้าน การเรียนการสอน ทางโรงเรียน ได้ดำเนินการดังนี้

- จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้อง
เสริมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งห้องสมุด
และห้องสัทยภาพเพื่อให้นักเรียน
ได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อและเพื่อ
การค้นคว้าหาข้อมูล
- จัดชั่วโมงวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับ
นักเรียนชั้น ป. 3 - ป. 6 และ

เพิ่มจำนวนชั่วโมงเรียน ในชั้น
ป. 4 - ป. 6 เพื่อสามารถผลิต
และสร้างสรรค์ผลงานให้มากขึ้น

- ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย
ในกระบวนการปฏิบัติงานของงาน
วัดผลและประเมินผล
- จัดอบรมและสนับสนุนให้อาจารย์
ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการ
ผลิตสื่อการเรียนการสอนและ
สามารถป้อนข้อมูลให้กับฐานข้อมูล
รวมทั้งการนำข้อมูลไปใช้ในงาน
ที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้อง
พักอาจารย์เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูล
จากแหล่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์
ในการพัฒนาการเรียนการสอน
- ห้องศูนย์สื่อได้นำเทคโนโลยีด้าน
กราฟฟิกและการพิมพ์ ซึ่งมี
อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสามารถ
ผลิตสื่อการเรียนการสอนได้รวดเร็ว
ยิ่งขึ้น

2.2 ด้านภาษาต่างประเทศ

ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทใน
ชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังนั้น
โรงเรียนจึงจัดให้นักเรียนได้เรียน
ภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 - 6 การสอนภาษาอังกฤษ
ของโรงเรียนมีวิวัฒนาการมาเป็น
ระยะ ๆ ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ด้าน คือ
ด้านระดับชั้นที่เริ่มเรียน และด้าน
วิธีการสอน

ก) ด้านระดับชั้นที่เริ่มเรียน

ในอดีตเมื่อแรกก่อตั้งโรงเรียนภาษาอังกฤษเริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และได้เปลี่ยนแปลงเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 4, 3, และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2546 โรงเรียนได้เริ่มสอนภาษาอังกฤษในชั้นป. 1 สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง และได้เพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ในปี พ.ศ. 2548

ข) ด้านวิธีการสอน

โรงเรียนได้พัฒนาและทดลองวิธีการสอนในหลายรูปแบบซึ่งพอจะรวบรวมได้จนถึงปัจจุบันดังนี้

- การสอนแบบ Jilap (Jacaranda Individualized Language Arts Program)

Jilap เป็นชุดสื่อการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของแต่ละคน วิธีการสอนจะเน้นการอ่านที่เริ่มต้นจากการออกเสียงตัวอักษร การประสมคำ อ่านประโยค และเรื่องสั้น ๆ

- การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ (Concentrated Language Encounter Teaching)

เป็นการสอนที่ใช้หนังสือหรือเนื้อเรื่องเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนภาษาโดยเน้นการสอนจากเนื้อเรื่องไปสู่คำ

หากจะเปรียบเทียบการสอนแบบ Jilap และการสอนแบบมุ่งประสบการณ์เป็นรูปประมิต การสอนแบบ Jilap จะเริ่มต้นจากยอออกไปสู่ฐานของประมิตคือ เรียนรู้จากคำไปสู่เรื่องสั้น ๆ ส่วนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์นี้จะเริ่มจากฐานของประมิตไปสู่ยอคือ จากเนื้อเรื่องไปสู่คำ

- การสอนแบบสื่อสาร (Communicative Approach)

เป็นวิธีการสอนที่เน้นทักษะการฟัง และพูด โดยเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ จุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกถามและตอบเป็นสำคัญ

ปัจจุบันโรงเรียนได้นำวิธีการสอนทั้งแบบเดิมบางส่วนผสมผสานกับกิจกรรมที่หลากหลายและในปี พ.ศ. 2548 ได้สร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาที่สามารถรองรับสื่อได้หลายรูปแบบ (Multimedia Sound Laboratory) สำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
อีกทั้งได้มีอาจารย์ชาวต่างประเทศ
มาร่วมสอนตั้งแต่ระดับชั้น
ประถมปีที่ 1 - 6 เพื่อฝึก
ทักษะการฟังและพูดให้ถูกต้อง
ตามสำเนียงของเจ้าของภาษา

ในอนาคตโรงเรียนได้วางแผน
ที่จะสอนภาษาอังกฤษในวิชา
ที่เป็นภาคปฏิบัติ เช่น วิชา
พลศึกษา วิชาศิลปะ วิชาดนตรี
ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนจะได้ใช้ภาษา
ในสถานการณ์จริงได้มากขึ้น
นอกจากนี้ยังมีโครงการที่จะ
นำภาษาต่างประเทศอื่นมาสอน
เพิ่มเติม เช่น ภาษาจีน และ
ภาษาญี่ปุ่น

3. การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ
แนวคิดแบบตะวันตกมีอิทธิพลต่อการ
ใช้ชีวิตประจำวันในสังคมไทย ซึ่งยากที่จะ
หลีกเลี่ยงได้จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะต้อง
อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยไว้ โรงเรียนจึง
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ
ปลูกฝังนักเรียนให้เห็นคุณค่าและ
เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย
อย่างต่อเนื่องดังนี้

- โครงการประกวดมารยาท
- โครงการร่มเย็นเป็นสุข

- โครงการรวมพลังพัฒนาศักยภาพผู้
มีความสามารถพิเศษกลุ่มการเรียนรู้
ศิลปะ
- โครงการพบเพื่อนญี่ปุ่นของนักเรียน
ชั้น ป. 5 และ ป. 6
- โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนไทย -
ญี่ปุ่น
- โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนไทย -
ออสเตรเลีย
- กิจกรรมหล่อเทียนพรรษา และ
แห่เทียนจำนำพรรษา
- โครงการวันไหว้ครู
- โครงการวันภาษาไทยแห่งชาติ
- โครงการฟังธรรมสวนะ
- งานแสดงประจำปี
- จัดตั้งศูนย์ศึกษาภูมิปัญญาไทย
- จัดแสดงโขนสัฏฐกร

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
จากอดีตถึงปัจจุบันมีการพัฒนาและ
ดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน
สาธิต อย่างไรก็ตาม ในยุคที่การรับรู้
ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว
ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาได้ก้าวหน้าตามติดด้วยเช่นกัน
การเรียนรู้และการรู้เท่าทันเป็นสิ่งที่
จำเป็นในการนำไปใช้ การเรียนการสอน
จึงควรฝึกให้นักเรียนสามารถแสวงหา
ความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด
ดังปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า “การศึกษา
คือความเจริญงอกงาม”

